

2.4. Ako ovplyvniť štruktúru dopytu?

Z kapitoly 2 Iné makroekonomické a mikroekonomické ukazovatele

*Aké kritériá merania úspešnosti ekonomiky a ekonomického napredovania_ teda dohodnúť v období „po kapitalizme“? Prevažuje myšlienka trvalo udržateľného rozvoja a obnoviteľnosti zdrojov, myšlienka zachovania životného prostredia, ale akosi nikde sa neobjavuje tak prirodzená požiadavka, potreba, prečo sa to všetko tak deje – požiadavka zabezpečiť ľudskú šťastnú existenciu, zabezpečiť pokračovanie ľudského rodu a spoločnosti a snažiť sa o blahobyt ľudí, všetkých ľudí, v ľudskej spoločnosti. Ako keby sme sa tak prirodzené veci hanbili deklarovat' ako cieľ. **Ako ekonomický cieľ spoločnosti po kapitalizme.***

Sú ovšem už krajiny, napríklad Bhután, *malé nepočtené kráľovstvo v Himalájach*, kde namiesto kritéria HDP použili nové vlastné kritérium **HNS (hrubé národné šťastie)**, zohľadňujúce aj spoločenské kritériá a dokonca i otázky viery. *A čoraz častejšie sa takýmito možnými kritériami len tak okrajovo zaoberajú aj západní štátnici, pravda, pokiaľ sa nedostanú k výkonnej moci, potom na to zabudnú...*

Občas potom len okrajovo zachytíme vyhlásenie ako z Británie v roku 2010, že je načase, aby sa vládna politika prestala zameriavať výhradne na ekonomické procesy a ich súhrnné vyjadrenie v raste HDP a začala sa viac zaujímať o **blahobyt obyvateľstva**.

Na posudzovanie politiky už nemajú byť rozhodujúce iba ekonomické štatistiky, ale aj také faktory, ako *psychický a fyzický stav obyvateľstva, kvalita kultúry, príťažlivosť prostredia a úroveň medziľudských vzťahov*. Súhrnným vyjadrením týchto faktorov bude **celkový blahobyt krajiny, akýsi „index šťastia“**⁽⁶⁰⁾...

Takýmito kritériami, ktoré sú dnes možné dohodou politikov s voličmi, je možné pri súčasnej úrovni informačných technológií a spracovania prieskumov kvantifikovať doteraz nemysliteľné faktory ľudského a spoločenského života v danej krajine a vytvoriť pre každú krajinu osobitné kritériá, určite v základoch spoločné, ale zároveň rešpektujúce odlišnosti a osobitosti krajiny či regiónu. A úlohou nás, ekonómov, v spolupráci so sociológmi, psychológmi, predstaviteľmi všetkých ostatných spoločenských i prírodných vied, bude stanoviť k týmto faktorom kritériá ocenenia a kvantifikácie do ekonomiky tak, aby dnes monopolné a „jediné správne kritérium“, a to výnos investovaného kapitálu a rast HDP, sa stalo len jedným z pomocných ukazovateľov, alebo aby zastaralo tak ako rôzne iné historické spoločenské kritériá (napr. „počet otrokov“ v Rímskom impériu).

V ostatnej dekáde zažíva euroatlantická civilizácia prudký sociálny úpadok a odbúravanie výdobytkov *sociálneho štátu* tak, ako sa vytvárali hlavne v druhej polovici 20. storočia. Pre mnohé doteraz privilegované stredné vrstvy končí i obdobie *štátu blahobytu (welfare state)*, ktorým sa občas mylne označovali i výdobytky proletariátu v sociálnej oblasti.

Nové humánne kritériá makroekonomiky môžu dopyt výrazne ovplyvniť

Ak vieme spoločensky nielen kontrolovať, ale aj *riadiť investície*, čo bude brániť v ére po kapitalizme, teda v *ekonomickej demokracii*, aby nové makroekonomické kritériá boli definované v súlade so zadaním požadovanej štruktúry „dopytu“, ktorý bude vyvolávať presne ciele a požadovanú „spotrebu“ finančných zdrojov (chápané v zmysle ekonómie), kde ani **rast** nebude prekážkou a dosiahne sa tým predovšetkým celospoločenský **rozvoj**?

Ak sme spomínali že nové makroekonomické kritérium môže byť definované

ako hrubé národné šťastie (HNŠ) *alebo* blahobyt obyvateľstva (napr. WFC = welfare of citizens), potom by sme mali *štrukturovaný ekonomický dopyt vyhodnotiť ekonometriou a zdefinovať ich*⁽⁶¹⁾ na

tieto nasledovné makroekonomické ukazovatele orientované na človeka, teda v zmysle najvyššieho humánneho princípu existencie človeka od narodenia po úmrtie:

STAROSTLIVOSŤ O ZDRAVIE

HC - HEALTHCARE

-na komplexnú a bezplatnú zdravotnícku starostlivosť obyvateľstva od narodenia až po úmrtie (healthcare of citizens)

VZDELÁVANIE

EC -EDUCATION

- na komplexné bezplatné a celoživotné vzdelávanie od prvých vnemov v predškolských zariadeniach (teda jasličkách a škôlkach) cez povinné školské vzdelanie a otvorené vysokoškolské verejné až po celoživotné vzdelávanie (education of citizens)

ZABEZPEČENIE SOCIÁLNEHO ROZVOJA POMOCOU POSKYTNUTIA PRÁCE

WSG –WORK SOCIAL SECURITY

- na trvalé a garantované zabezpečenie práce, základných sociálnych istôt občana a verejnú bezpečnosť (work and social security garancy)

OCHRANA PRED NEBEZPEČÍM

TDP - PROTECTION

- ako aj na zabezpečenie ochrany obyvateľstva pred hrozbami a nebezpečiami a prípadnú likvidáciu následkov klimatických či ekologických katastrof (ochrana pred devastáciou= threat and devastation protection)

Prirodzene, že tieto inšpiratívne skratky nových makroekonomických ukazovateľov sú tu preto, aby sa rozbehli ekonometrické výpočty vo vedecko-výskumných analytických pracoviskách – alebo dodnes budeme trvať na náhlade, že ochrana zdravia, vzdelanie, zabezpečenie práce a sociálnych istôt a ochrany pred devastáciou sa nedajú ekonomicky vypočítať?

Nič nie je nemožné v humánnej spoločnosti, ak sa správne nastavia a určia **ekonomické kritériá**. A človek je prekvapený, že aj u Schweickarta nájde i odkaz na uspokojenie týchto potrieb definovaných ako nové kritériá v *ekonomickej demokracii*. Navyše, eliminuje sa tým živelný rast nekontrolovateľného konzumu turbovaného neustále gradovanou reklamou, ktorá má jediný cieľ - *tížiť čo najviac, áno eliminuje sa tým neviditeľná a živelná ruka trhu*. Namiesto tak definovaného ekonomického **rastu** vyvolaného znásobovaním výroby a spotreby sa definuje **rozvoj** zameraný na humanizáciu a udržanie potrieb ľudskej spoločnosti a spolužitia v životnom prostredí Zeme.

Odkazy

(60)Svet v bode obratu, stať PZV Otázky ekonomického modelovania , str.120 a M.Marceli: Šťastie a politika, Pravda, 22.1.2011,(61) Svet bode obratu, stať PZV Otázky ekonomického modelovania ,Chýbajú nám nové kritériá, str.121,